

क्रोधाविष्टेषु पार्थेषु धार्तराष्ट्रेषु चाप्यति । द्रौपदी पाण्डुपुत्राणां कृष्णा शान्तिरिहाभवत् ।

अश्ववेऽश्वसि मग्नानामप्रतिष्ठे निमज्जतां । पाञ्चाली पाण्डुपुत्राणां नैरेषा पारगाऽभवत् ।

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तदै श्रुत्वा भीमसेनः कुरुमध्येऽत्यमर्षणः । स्वोगतिः पाण्डुपुत्राणामित्युवाच सुदुर्मनाः ।

॥ भीम उवाच ॥ त्रीणि ज्योतींषि पुरुष इति वै देवलोऽब्रवीत् । अपत्यं कर्म विद्या च यतः सृष्टाः प्रजास्ततः ।

२४२०

अमेधे वै गतप्राणे शून्ये ज्ञातिभिरुज्जिते । देहे त्रितयमेवैतत् पुरुषस्योपयुज्यते ।

तन्नोज्योतिरभिहतं दाराणामभिमर्शनात् । धनञ्जय कथं खित्यादपत्यमभिमृष्टजं ।

॥ अर्जुन उवाच ॥ नचैवोक्ता नवाऽनुक्ता हीनतः पुरुषा गिरः । भारत प्रतिजल्पन्ति सदा तत्तमपुरुषाः ।

स्मरन्ति सुकृतान्येव न वैराणि कृतान्यपि । सन्तः प्रतिविजानन्तो लब्धसम्भावनाः स्वयं ।

॥ भीम उवाच ॥ इहैवैतांस्तुवा सर्वान् हन्मि शत्रून् समागतान् । अथ निष्क्रम्य राजेन्द्र समूलान् हन्मि भारत ।

२४२५

किं नो विवदितेनेह किमुक्तेन च भारत । अद्यैवैतानिहन्मीह प्रशाधि पृथिवीमिमं ।

इत्युक्त्वा भीमसेनस्तु कनिष्ठैर्भ्रातृभिः सह । मृगमध्ये यथा सिंहो मुजुर्मुजुर्दक्षतः ।

सान्त्वयमानो वीक्ष्यमाणः पार्थेनास्तिष्टकर्मणा । खिद्यत्येव महाबाहुरन्तर्द्वाहेन वीर्यवान् ।

क्रुद्धस्य तस्य स्रोतोभ्यः कर्णादिभ्यो नराधिप । सधूमसस्कुलिङ्गार्चिः पावकः समजायत ।

भ्रुकुटीकृतदुःप्रेक्ष्यमभवत्तस्य तन्मुखं । युगान्तकाले संप्राप्ते कृतान्तस्येव रूपिणः ।

२४३०

युधिष्ठिरस्तमावार्य बाहुना बाहुशालिनं । मैवमित्यब्रवीचैनं जोषमास्तेति भारत ।

निवार्य च महाबाहुं कोपसंरक्तलोचनं । पितरं समुपातिष्ठद्वृतराष्ट्रं कृताञ्जलिः ।

इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि द्यूतपर्वणिभीमक्रोधे सप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७० ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ राजन् किं करवामस्ते प्रशाध्यस्मांस्त्वमीश्वरः । नित्यं हि स्थातुमिच्छामस्तव भारत शासने ।

॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ अजातशत्रो भद्रं ते अरिष्टं स्वस्ति गच्छत । अनुज्ञाताः सहधनाः स्वराज्यमनुशासत ।

इदञ्चैवावबोद्धव्यं दृढस्य मम शासनं । मया निगदितं सर्वं पथं निःश्रेयसं परं ।

२४३५

वेत्य त्वं तात धर्माणां गतिं सूक्ष्मां युधिष्ठिर । विनीतोऽसि महाप्राज्ञ दृढानां पर्युपासिता ।

यतो बुद्धिस्ततः शान्तिः प्रशमं गच्छ भारत । नादारुणि पतेच्छस्त्रं दारुण्येन निपात्यते ।

न वैराण्यभिजानन्ति गुणान् पश्यन्ति नागुणान् । विरोधं नाधिगच्छन्ति ये त उत्तमपुरुषाः ।

स्मरन्ति सुकृतान्येव न वैराणि कृतान्यपि । सन्तः परार्थं कुर्वाणा नावेक्षन्ते प्रतिक्रियां ।

संवादे पुरुषाणाञ्जयुधिष्ठिर नराधमाः । प्रत्याज्झमध्यमास्त्वतानुक्ताः पुरुषमुत्तरं ।

२४४०

नचोक्ता नैव चानुक्तास्त्वहिताः पुरुषा गिरः । प्रतिजल्पन्ति वै धीराः सदा तत्तमपुरुषाः ।

स्मरन्ति सुकृतान्येव न वैराणि कृतान्यपि । सन्तः प्रतिविजानन्तो लब्ध्वा प्रत्ययमात्मनः ।

असम्भिनार्थमर्थ्यादाः साधवः प्रियदर्शनाः । तथाचरितमार्थ्येण त्वयाऽस्मिन्सत्समागमे ।

दुर्योधनस्य पारुष्यं तत्तात इदि मा कृथाः । मातरश्चैव गान्धारीं माञ्च त्वं गुणकाङ्क्षया ।

उपस्थितं दृढमन्त्रं पितरं पश्य भारत । प्रेक्षापूर्वं मया द्यूतमिदमासीदुपेक्षितं ।

२४४५